

Huvudman

Ansgarskolorna AB Org.nr: 5565835146
magnus.westergard@ansgarskolorna.se

Beslut

Datum 2024-06-18

Dnr SI 2024:3906

Sida **1 (8)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Ansgarskolorna Trädgårdsskolan F-6 i Uppsala kommun.

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 3 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Ansgarskolorna AB avseende brister rörande elevens val. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i övriga delar.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2024 inlett en riktad tillsyn av Ansgarskolorna Trädgårdsskolan F-6 i Uppsala kommun (Trädgårdsskolan).

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Trädgårdsskolan följer gällande bestämmelser om konfessionella inslag, kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt att undervisningen är saklig, allsidig och vilar på vetenskaplig grund, arbetet med trygghet och studiero, samt att undervisningen bedrivs av lärare.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, rektorn samt lektionsobservationer mellan den 13 maj 2024 och 15 maj 2024. Representant för huvudmannen har intervjuats den 31 maj 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. lärarförteckning, scheman, anställningsavtal samt huvudmannens information om konfessionella inslag. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Avstående från ingripande

Elevers val

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med huvudmannen framgår att elevers val är fördelat på språkutveckling och fördjupning i kristendom inom religionsämnet. Alla elever och vårdnadshavare har blivit informerade om upplägget och godkänt det via en samtyckesblankett.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att undervisningen i elevers val ska syfta till att fördjupa och bredda elevers kunskaper i ett eller flera ämnen (10 kap. 4 § skollagen).

Av skolförordningen framgår att huvudmannen ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevers val. Undervisningen i ett ämne inom elevers val ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med kursplanen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna (9 kap. 8 och 11 §§ skolförordningen [2011:185]).

Av förarbetena till bestämmelserna om elevers val framgår det att utrymmet för elevers val innebär att en elev ska kunna fördjupa och bredda sina kunskaper inom ett eller flera av timplanens ämnen. Skolan ska kunna ta till vara elevernas speciella intressen och ge dem möjligheter att under en del av skoltiden ägna sig åt studier, som de själva har önskat och valt. Av kvalitetsskäl ska valen begränsas till de ämnen eller delar av ämnen för vilka det finns en centralt fastställd kursplan (se prop. 1992/93:220 s. 69).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte erbjuder eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val, vilket är en brist. Av utredningen framgår att eleverna läser språkutveckling och fördjupning i kristendom. Eleverna gör därmed inget eget val och de ges inte möjlighet att under en del av skoltiden ägna sig åt studier, som de själva har önskat och valt. Att eleverna på förhand har blivit informerade om att det är språkutveckling och fördjupning i kristendom som utgör elevens val förändrar inte denna bedömning.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Ansgarskolorna AB:s verksamhet vid Trädgårdsskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller elevens val.

Skolinspektionen bedömer att det finns särskilda skäl att avstå från att ingripa. Denna bedömning görs mot bakgrund av att elevens val från och med den 1 juli 2024 kommer att tas bort.¹

Områden utan konstaterade brister

Konfessionella inslag

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Trädgårdsskolan har anmält att de har en konfessionell inriktning.

Skolinspektionen har tagit del av huvudmannens skriftliga information om konfessionella inslag som skickas till elever och vårdnadshavare inför varje läsår. De konfessionella inslagen i utbildningen på skolan består av en värdegrundstimme (VeTe) som kan innehålla sång och bön, en morgonsamling med bön samt en kortare bordsbön i samband med lunch.

I den skriftliga informationen anges att de konfessionella inslagen är frivilliga och att elever som inte vill delta kan välja att antingen vara närvarande men inte aktivt delta i aktiviteterna eller välja att inte närvara när den konfessionella aktiviteten genomförs och istället göra en alternativ icke konfessionell aktivitet. Exempelvis beskrivs att den elev som inte vill delta i morgonbönen erbjuds att antingen använda tiden till att reflektera

¹ Från och med den 1 juli 2024 får 10 kap. 4 § skollagen en ny lydelse genom lag 2024:411. Av den kommande lydelsen framgår att elevens val inte längre finns kvar som en del av undervisningen.

över något som eleven tycker är viktigt eller att ha en högläsningstund med annan skolpersonal i annat klassrum för att sedan ansluta till klassen när morgonbönen är avslutad.

Huvudmannen säkerställer att elever och vårdnadshavare tagit del av denna information genom att elev och vårdnadshavare skriver under om de vill delta i de konfessionella inslagen eller inte. Huvudmannen uppger att de försäkrar sig om att elever och vårdnadshavare är införstådda med att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt genom den skriftliga informationen, som inför hösten 2024 också har förtydligats genom att det anges att eleverna när som helst under året kan ändra sig och återta sitt medgivande till konfessionella inslag. Eleverna påminns även regelbundet om att det är frivilligt att delta även om eleven närvarar. Av intervjuer med lärare och rektor framgår att samtliga vårdnadshavare och elever i början av läsåret uppgett att de vill delta i de konfessionella inslagen.

Skolinspektionen har tagit del av skolans scheman för läsåret 2023/24. Av elevernas schema framgår att skoldagen inleds med fem minuter schemalagd morgonsamling. De dagar då eleverna inleder skoldagen med ett praktiskt ämne, exempelvis slöjd eller idrott, finns ingen morgonsamling schemalagd. Enligt rektorn hålls det inte någon bön dessa dagar. Av intervjuer och observationer framgår att morgonsamlingen består av läsning av en bibelvers samt en kortare bön. Av samtliga intervjuer framgår att deltagande i bön är frivilligt, även för de som på förhand valt att delta i de konfessionella inslagen. Eleverna berättar att de som inte vill be inte behöver det.

Av intervjuer med elever, lärare och rektor samt av Skolinspektionens observationer framgår att efter sista lektionen inför lunch är avslutad ber de som vill en kortare bordsbön för att därefter gå till matsalen. Samtliga intervjuade elever uppger att bönen är frivillig, Huvudmannen uppger att bönen sker efter att lektionen har avslutats och att de elever som önskar be gör det.

Av intervjuer med elever, lärare, rektor och skolchef samt observationer framgår att VeTe ibland innehåller konfessionella inslag, främst i samband med firandet av olika kristna högtider. Av huvudmannens skriftliga information framgår att elever och vårdnadshavare informeras i god tid om vilka VeTe-pass som innehåller konfessionella inslag. Dessa tillfällen är frivilliga för eleverna och elever som inte vill delta vid de konfessionella inslagen erbjuds att diskutera skolans värdegrund utifrån läroplanen under ledning av lärare eller annan personal.

Rättslig reglering

Med konfessionell inriktning avses inriktning på verksamhet som innebär att det där förekommer konfessionella inslag. Med konfessionella inslag

avses bekännande eller förkunnande inslag som tillhör en viss religion och som initieras och genomförs av huvudmannen eller på dennes uppdrag (1 kap. 3 § skollagen).

Om huvudmannen för en fristående skola, en fristående förskola eller ett fristående fritidshem har fått godkännande att bedriva utbildningen med konfessionell inriktning, får andra aktiviteter i utbildningen än undervisningen ha en sådan inriktning, med vissa angivna begränsningar (1 kap. 7 a § skollagen).

Deltagandet i konfessionella inslag ska alltid vara frivilligt. Huvudmannen ska försäkra sig om att vårdnadshavare och barn eller elever är införstådda med detta. Vidare framgår att ett konfessionellt inslag ska avgränsas från andra aktiviteter i utbildningen. Om det i undantagsfall inte är möjligt att avgränsa ett konfessionellt inslag från en annan aktivitet i utbildningen utan att syftet med aktiviteten går förlorat, får det konfessionella inslaget ingå i aktiviteten. Om ett barn eller en elev inte vill delta i en aktivitet där ett konfessionellt inslag ingår ska barnet eller eleven erbjudas att ta del i en likvärdig aktivitet som inte innehåller sådana inslag (1 kap. 7 b § skollagen).

Vid fristående skolor och fristående fritidshem med konfessionell inriktning får konfessionella inslag endast förekomma vid sådana tillfällen som huvudmannen skriftligen har informerat om. Sådan information ska lämnas till barnets vårdnadshavare, och i mellanstadiet och i högstadiet, även till eleven (1 kap. 7 c § skollagen).

Information enligt 7 c § ska innehålla uppgifter om 1. vilka konfessionella inslag som kan förekomma och när de kan förekomma, 2. vilken likvärdig aktivitet utan konfessionella inslag som erbjuds som ett alternativ till en aktivitet där sådana inslag ingår enligt 7 b § tredje stycket, och 3. en påminnelse om att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt enligt 7 b § andra stycket (1 kap. 7 d § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att verksamheten brutit mot författningarnas krav vad gäller avgränsning, frivillighet och information om konfessionella inslag. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt att undervisningen är saklig, allsidig och vilar på vetenskaplig grund

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med lärare och elever framgår att lärarna på skolan undervisar utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt. Lärarna berättar att de i årskurs 4 förklarar för eleverna hur biologi-ämnet utgår från ett vetenskapligt förhållningssätt. Elever uttrycker i intervju att de bland annat fått lära sig om evolutionen, hur världen skapades och hur de första livsformerna utvecklades.

Vidare uppger elever att elever i årskurs 6 under lektioner i biologi har haft sexualkunskap där de bland annat har pratat om att tjejer kan gilla tjejer och att killar kan gilla killar. Både i årskurs 4 och årskurs 6 har eleverna arbetat med frågor om jämställdhet.

Lärare uppger att de har fört samtal med elever i årskurs 6 om homosexualitet och identitet. I årskurs 4 har lärarna fört samtal med eleverna om familjebildning.

Rektorn uppger att de över tid arbetat med att skilja undervisningen från utbildningen och att tydliggöra när det är okej att ha konfessionella inslag. Vidare framhåller rektorn att de vid varje läsårsstart arbetar med att repetera detta. När nya lärare anställs har de en introduktionsdag där det tydliggörs vart gränserna går. Enligt rektorn, som tidigare arbetat på en kommunal skola är det inte någon skillnad på undervisningen på skolan jämfört med en icke-konfessionell skola.

Vidare uppger rektorn i intervju att lärarna hade en studiedag i höstas om sexualitet, samtycke och relationer där lärarna fick arbeta tillsammans om hur de kan ta upp ämnet i klasserna. Enligt rektorn sker det ett medvetet arbete kring sexualitet, samtycke och relationer.

Rättslig reglering

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen).

Undervisningen ska vara saklig och allsidig (Lgr 22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Saklighet och allsidighet).

Skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande under skolgången får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Utbildningen ska därigenom främja alla elevers hälsa och välbefinnande samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I

utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi (Lgr 22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, skolans uppdrag).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav vad gäller kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt att undervisningen ska vara saklig, allsidig och vila på vetenskaplig grund. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Arbetet med trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer och observationer framgår att det bedrivs ett arbete för att skapa trygghet och studiero på skolan. Av intervjuer med lärare och rektor framgår att elevernas upplevelse av trygghet följs upp regelbundet genom bland annat enkäter. I de fall det framkommer att eleverna är otrygga sätter skolan in åtgärder. Under sommaren kommer ett trapphus att byggas om då flera elever uppgett att de känt sig otrygga där, tidigare har även toaletterna byggts om för att skapa en tryggare situation.

Av intervjuer med elever, lärare och rektor framkommer att skolan bland annat har delat in eleverna i olika grupper i matematik och svenska utifrån behov för att på så sätt skapa bättre förutsättningar för att eleverna ska få stöd och utmaningar på rätt nivå. Detta har gjorts bland annat i syfte att öka studieron. Enligt rektorn har de sett att det har gett resultat.

Rättslig reglering

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Undervisning bedrivs av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med huvudman samt ingiven lärarförteckning, anställningsavtal och scheman framkommer att undervisningen på Trädgårdsskolan bedrivs under ledning av lärare som i de flesta fall är legitimerade. I de fall då läraren saknar legitimation utlyser huvudmannen tjänsten årligen och lärarens förordnande gäller endast ett år i taget.

Rättslig reglering

Undervisningen bedrivs under ledning av lärare (1 kap. 3 §, skollagen).

Enligt skollagen ansvarar en legitimerad lärare för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Om det inte finns någon legitimerad och behörig lärare att tillgå inom huvudmannens organisation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får som huvudregel bedriva undervisning under högst ett år i sänder och om en sådan lärare ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader ska huvudmannen först fatta beslut om detta. Som huvudregel får endast den som har legitimation anställas som lärare inom skolväsendet utan tidsbegränsning. (2 kap. 13, 15 och 18-21 §§ skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Lisa Naudot Bergh.

Utredaren Mattias Ryd har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Robert Sondell medverkat.